

COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 2.3.2022
COM(2022) 83 final

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIUL
EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI
COMITETUL REGIUNILOR**

**Către o economie verde, digitală și rezilientă:
modelul nostru european de creștere**

1. INTRODUCERE

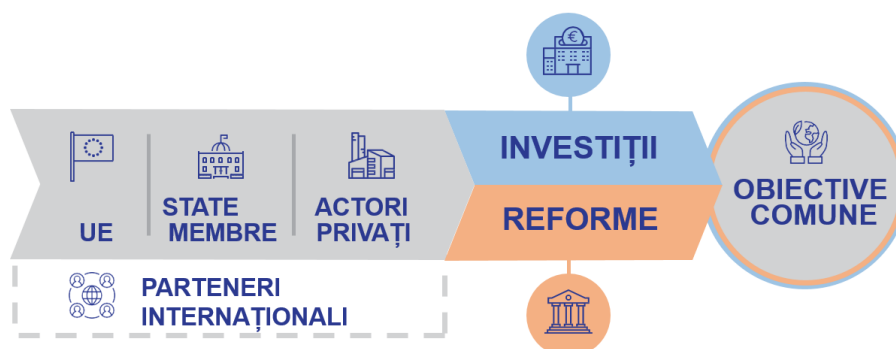
Economia europeană trece prin transformări fără precedent în direcția unui viitor verde și digital echitabil, în contextul unor incertitudini majore legate de evoluția situației globale și a peisajului de securitate. Începând din primăvara anului 2021, economia a cunoscut o redresare economică puternică după pandemia de COVID-19. Nivelurile de performanță s-au redresat pe deplin, inclusiv datorită măsurilor excepționale de sprijin luate la nivelul UE și la nivel național. Pandemia și răspunsul în materie de politici al UE au accelerat dubla tranziție a economiei UE și au evidențiat necesitatea de a consolida reziliența economiei UE. În plus, invadarea Ucrainei de către Rusia subminează securitatea și stabilitatea atât la nivel european, cât și la nivel mondial și generează unele provocări imediate pentru UE.

Înrăutățirea rapidă a contextului geopolitic subliniază necesitatea de a colabora îndeaproape cu partenerii noștri internaționali și de a ne consolida agenda de creștere durabilă pe termen lung. Acum mai mult ca oricând, Uniunea ar trebui să își mobilizeze parteneriatele internaționale pentru a-și uni forțele în ceea ce privește provocările comune și pentru a promova pacea și stabilitatea, precum și o ordine internațională bazată pe norme și un multilateralism eficient. Răspunsul coordonat al Uniunii și al partenerilor săi internaționali la invadarea Ucrainei arată modul în care Uniunea poate acționa pentru atingerea acestor obiective. În același timp, au apărut noi surse de riscuri și de incertitudine care trebuie abordate. Deși majoritatea întreprinderilor și a lanțurilor de aprovizionare au demonstrat un grad ridicat de reziliență și de adaptabilitate în timpul pandemiei, redresarea și evoluțiile recente legate de invazia Ucrainei au scos la iveală o serie de vulnerabilități, inclusiv în sectorul energetic, care trebuie abordate pentru a proteja modul nostru de viață european, pentru a menține creșterea economică și pentru a îmbunătăți reziliența pe termen lung. Evenimentele din ultimele săptămâni și înrăutățirea rapidă a contextului geopolitic nu ar trebui să ne distragă atenția. În schimb, acestea confirmă necesitatea de a accelera transformarea economică în curs.

Există un consens larg cu privire la aspectele care sunt prioritare pentru modelul european de creștere economică, printre care se numără dubla tranziție verde și digitală, precum și necesitatea de a consolida reziliența economică și socială a Uniunii. Aceste priorități contribuie împreună la obiectivul de sustenabilitate competitivă. Realizarea obiectivelor noastre implică schimbări structurale în economia Uniunii, inclusiv la nivel național și la nivel regional. Tranziția către un model economic durabil, rezilient și favorabil incluziunii, facilitat de difuzarea și adoptarea pe scară mai largă a tehnologiilor și competențelor digitale și verzi, va contribui la abordarea principalelor provocări cu care se confruntă Europa, la îmbunătățirea poziției sale de lider mondial și la consolidarea autonomiei sale strategice deschise. Acest lucru este cu atât mai important în contextul actual. În același timp, trebuie să asigurăm echitatea modelului nostru economic și să îi protejăm pe oamenii cei mai afectați de tranziție, inclusiv pe cei care nu dispun de mijloacele sau de competențele necesare pentru a beneficia pe deplin de pe urma acestei tranziții. Transformarea economiei europene se va realiza cu succes numai dacă va fi echitabilă și favorabilă incluziunii și dacă fiecare cetățean va putea beneficia de avantajele oferite de dubla tranziție verde și digitală.

Transformarea economiei noastre se bazează pe doi piloni la fel de importanți: cel al investițiilor și cel al reformelor. Punerea în aplicare a unor investiții și reforme ambițioase și care să se consolideze reciproc va fi esențială pentru realizarea tranziției. Pe de o parte, investițiile sunt esențiale pentru o creștere susținută și durabilă și reprezintă o condiție prealabilă pentru accelerarea dublei tranziții verzi și digitale. Pe de altă parte, structurile noastre economice și cadrul de reglementare ar trebui să sprijine transformarea economică și

să favorizeze investițiile. Sunt necesare reforme la toate nivelurile pentru a elimina barierele specifice în calea investițiilor, pentru a îmbunătăți funcționarea pieței produselor și a pieței muncii, pentru a modifica modelele de producție și de consum și pentru a consolida reziliența socioeconomică.

Pentru a îndeplini aceste obiective, toate instrumentele existente vor trebui mobilizate în mod coerent. Ambițiile noastre de a realiza neutralitatea climatică până în 2050 și de a valorifica oportunitățile oferite de deceniul digital, consolidând în același timp reziliența economică, teritorială și socială, necesită acțiuni imediate. Sectoare și regiuni întregi vor trece printr-o transformare majoră, ceea ce va duce la realocarea forței de muncă și la modificarea cerințelor în materie de competențe. Modelele de consum se vor schimba de asemenea. Amploarea nevoilor de investiții va necesita implicarea atât a sectorului public, cât și a celui privat, majoritatea investițiilor provenind din sectorul privat.

Instrumentul de redresare NextGenerationEU, precum și Mecanismul de redresare și reziliență (MRR) și bugetul UE oferă impulsul atât de necesar pentru redresare. Punerea în aplicare rapidă a noilor instrumente ale UE, inclusiv a Instrumentului european de sprijin temporar pentru atenuarea riscurilor de șomaj într-o situație de urgență (SURE) și a Inițiativei pentru investiții ca reacție la coronavirus (CRII), a atenuat impactul crizei. MRR contribuie la redresare prin sprijinirea reformelor și a investițiilor în statele membre prin intermediul granturilor și al împrumuturilor. Deși Mecanismul de redresare și reziliență este un instrument temporar, impactul său va fi unul de lungă durată datorită faptului că se axează pe reforme și investiții durabile și de stimulare a creșterii. Atât investițiile private, cât și cele publice, de la nivel național și de la nivelul UE, vor trebui să fie susținute în timp. Întrucât cea mai mare pondere a investițiilor pentru finanțarea dublei tranziții și pentru sporirea gradului de reziliență va proveni din sectorul privat, investițiile publice ar trebui să fie canalizate către obiective bine definite și să vizeze atragerea de investiții private. Se derulează în prezent un proces de reflecție cu privire la cele mai bune modalități de realizare a acestor obiective, asigurând în același timp o reducere favorabilă creșterii a datoriei publice ridicate.

Cadrul și normele noastre ar trebui să sprijine obiectivele UE și să creeze stimulentele adecvate pentru gospodării și întreprinderi. În acest context, va fi important să se înregistreze progrese în ceea ce privește agenda de reformă la nivelul UE și să se adopte și să se pună în aplicare rapid propunerile Comisiei din cadrul pachetului legislativ „Pregătiți pentru 55”, precum și propunerile care stau la baza agendei digitale a UE. Acestea sunt esențiale pentru atingerea obiectivelor Acordului de la Paris și a obiectivelor de dezvoltare durabilă.

Piața unică este cel mai valoros atu economic al Europei și principala sa sursă de reziliență. Aceasta oferă întreprinderilor europene certitudine, amploare și o rampă de lansare la nivel mondial și asigură consumatorilor o largă disponibilitate a produselor de calitate. Pandemia a demonstrat că prețul unei piețe unice nefuncționale este suportat de către

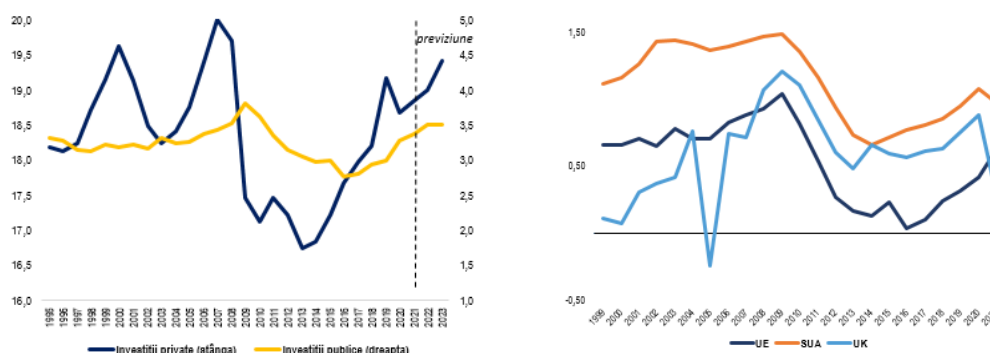
toată lumea: de către consumatori, industrie și servicii, întreprinderile mari, dar și de către numeroase IMM-uri din cadrul lanțului de aprovizionare. Acesta este motivul pentru care Comisia continuă să depună eforturi pentru a debloca întregul potențial al pieței unice, pentru a elimina barierele existente și pentru a spori reziliența acesteia, reflectând asupra modalităților în care putem fi mai bine pregătiți pentru situațiile de criză viitoare, inclusiv pentru asigurarea liberei circulații a mărfurilor. Trebuie să asigurăm reziliența lanțurilor de aprovizionare, precum și protecția logisticii și a securității aprovizionării din anumite sectoare-cheie ale economiei, prin diversificarea ofertei și prin investiții în inovare și în capacități noi. Este importantă, de asemenea, abordarea aspectelor legate de deficitul de forță de muncă și de competențe, precum și de amenințările cibernetice. Pentru a mobiliza într-un mod mai eficient investițiile private, vor fi necesare măsuri decisive pentru finalizarea uniunii bancare și realizarea de progrese rapide în ceea ce privește uniunea piețelor de capital, inclusiv măsuri privind finanțarea durabilă. În plus, este esențială operaționalizarea agendei pentru competențe în Europa. Alte politici vor contribui, de asemenea, la obiectivele mai ample, printre care se numără fiscalitatea, politica comercială și cadrul de guvernare economică.

Scopul prezentei comunicări este de a contribui la discuțiile privind modelul european de creștere economică, desfășurate în cadrul reuniunii informale a șefilor de stat sau de guvern. Comunicarea subliniază importanța punerii în aplicare depline a măsurilor convenite la nivelul UE, a acțiunii coordonate a tuturor actorilor relevanți, printre care se numără UE, statele membre și sectorul privat, precum și a promovării principalelor investiții și reforme necesare pentru creșterea durabilă și bunăstarea pe termen lung a tuturor cetățenilor Uniunii. Având în vedere natura globală a provocărilor viitoare, acțiunile de la nivelul UE și de la nivel internațional vor fi esențiale. De asemenea, va fi important ca nu numai statele membre, ci și actorii din sectorul privat să acționeze în aceeași direcție.

2. INVESTIȚII ÎN VIITORUL EUROPEI

Cheltuielile pentru investiții în UE au avut de suferit ca urmare a crizei financiare. În urma crizei financiare, volumul investițiilor productive în UE a scăzut cu 15 % față de nivelul înregistrat în 2007 și s-a menținut cu mult sub această tendință istorică timp de mai mulți ani. Ca procentaj din PIB, investițiile provenite din sectorul privat au început să se redreseze treptat începând cu 2014. Investițiile publice au început să se redreseze într-un ritm mai lent începând cu 2016 și abia au reușit să țină pasul cu nivelurile de depreciere. Dacă aceste niveluri scăzute ale investițiilor publice s-ar menține în continuare, s-ar produce o deteriorare treptată a capitalului public.

Graficul 1: Investițiile brute publice și private în UE (% din PIB) – imaginea din partea stângă; și investițiile nete publice ale Uniunii și ale altor parteneri internaționali (% din PIB) – imaginea din partea dreaptă

Sursă: serviciile Comisiei. Investițiile sunt definite ca formare de capital fix.

În timp ce volumul investițiilor a scăzut în prima jumătate a anului 2020 odată cu prăbușirea activității economice, se preconizează că acesta va depăși nivelurile anterioare pandemiei datorită sprijinului acordat pentru politici. Ca urmare a sprijinului acordat pentru politica monetară și fiscală, a angajamentului comun de a evita o revenire prematură la consolidarea fiscal-bugetară și a stimulării investițiilor în cadrul instrumentului de redresare NextGenerationEU și a celor de la bugetul UE, atât investițiile private, cât și cele publice vor depăși în 2022 nivelurile înregistrate anterior pandemiei, confirmându-ne astfel că ne aflăm pe calea cea bună. Cu toate acestea, pentru realizarea obiectivelor pentru 2030 privind dubla tranziție, sunt în continuare necesare investiții suplimentare de înaltă calitate. În plus, crizele din ultimul deceniu au demonstrat că este important ca investițiile să fie însoțite de reforme.

2.1. REALIZAREA OBIECTIVELOR PACTULUI VERDE EUROPEAN

Tranziția verde reprezintă o oportunitate de a înscrie Europa pe o nouă traiectorie de creștere durabilă și favorabilă incluziunii. Trebuie să se acționeze de urgență, iar acest deceniu reprezintă un moment decisiv în acest sens. Tranziția verde va contribui, de asemenea, la reducerea facturilor la energie și a dependenței de importurile de combustibili fosili, îmbunătățind astfel securitatea energetică și a resurselor în Uniune. Situația geopolitică și evoluțiile recente ale prețurilor la energie au evidențiat necesitatea accelerării acestei schimbări. Tranziția va implica, de asemenea, transformări ale industriei noastre și ale sistemului nostru alimentar, va necesita renovări ale clădirilor, va accelera tranziția către o mobilitate durabilă și inteligentă și va crea noi locuri de muncă și oportunități de afaceri într-o economie circulară.

Tranziția va genera și provocări. Pentru ca tranziția verde să reușească, ea trebuie să pună oamenii pe primul plan și să aibă grijă de cei care vor fi cei mai afectați. În acest scop, Comisia a plasat echitatea în centrul politicilor sale pe care le-a adoptat pentru a pune în practică Pactul verde european, inclusiv pachetul „Pregătiți pentru 55”. În plus, propunerea de recomandare a Consiliului privind asigurarea unei tranziții echitabile oferă orientări specifice pentru a ajuta statele membre să elaboreze și să pună în aplicare pachete de măsuri

care să abordeze într-un mod cuprinzător aspectele sociale și cele privind ocuparea forței de muncă legate de tranziție¹.

Pactul verde european² stabilește foaia de parcurs pentru ca economia Uniunii să devină durabilă într-un mod echitabil și favorabil incluziunii, abordând provocările legate de climă și de mediu. În conformitate cu Acordul de la Paris, Uniunea s-a angajat să reducă până în 2030 emisiile de gaze cu efect de seră (GES) cu cel puțin 55 %, comparativ cu nivelurile din 1990³. În efortul de a mobiliza toate politicile și de a alinia normele actuale la obiectivele Pactului verde european, Comisia a propus pachetul „Pregătiți pentru 55” la nivelul UE, care vizează revizuirea tuturor instrumentelor de politică relevante⁴. Comisia a identificat⁵, de asemenea, o serie de acțiuni suplimentare necesare pentru realizarea obiectivelor de mediu ale Pactului verde european, inclusiv protecția biodiversității și a ecosistemelor, combaterea poluării și disocierea creșterii economice de utilizarea resurselor.

Pentru a realiza obiectivele Pactului verde, va trebui să majorăm investițiile anuale cu aproximativ 520 de miliarde EUR în următorul deceniu (2021-2030), comparativ cu cel precedent⁶. Aceste investiții prezintă beneficii mari pentru societate, costurile lipsei de acțiune fiind mult mai mari. Din aceste investiții suplimentare, 390 de miliarde EUR este suma care ar corespunde decarbonizării economiei, în special în sectorul energetic, incluzând investițiile legate de energie în sectorul construcțiilor și în cel al transporturilor⁷. Investițiile suplimentare necesare pentru îndeplinirea celorlalte obiective de mediu ale tranziției verzi (în afară de cele privind clima și energia) sunt estimate la aproximativ 130 de miliarde EUR pe an. Va trebui să investim, de asemenea, în adaptarea la schimbările climatice și în tehnologiile cheie care vor facilita transformarea verde și creșterea viitoare a UE, cum ar fi bateriile, panourile solare și hidrogenul, precum și în perfecționarea și recalificarea forței de muncă și în formare. Acest efort în materie de investiții va contribui, de asemenea, la valorificarea deplină a potențialului regiunilor din Uniune și a diferitelor avantaje competitive ale acestora.

¹ Propunere de recomandare a Consiliului privind asigurarea unei tranziții echitabile către neutralitatea climatică, COM(2021) 801 final.

² Comunicarea intitulată „Pactul verde european”, COM(2019) 640 final/3. A se vedea, de asemenea, Rezoluția Parlamentului European din 15 ianuarie 2020 și concluziile Consiliului European din 11 decembrie 2020.

³ În plus, Uniunea s-a angajat să realizeze neutralitatea climatică până în 2050. A se vedea Regulamentul (UE) 2021/1119 de instituire a cadrului pentru realizarea neutralității climatice (JO L 243, 9.7.2021, p. 1).

⁴ Comunicarea intitulată „Pregătiți pentru 55”: îndeplinirea obiectivului climatic al UE pentru 2030 pe calea spre atingerea obiectivului de neutralitate climatică, COM(2021) 550 final.

⁵ De exemplu: Comunicarea intitulată „Strategia UE privind solul pentru 2030”, COM(2021) 699 final; Comunicarea intitulată „Noua strategie a UE pentru păduri pentru 2030”, COM(2021) 572 final; Comunicarea intitulată „Strategia UE privind biodiversitatea pentru 2030”, COM(2020) 380 final; Comunicarea intitulată „Un nou Plan de acțiune privind economia circulară”, COM(2020) 98 final și Comunicarea intitulată „Plan de acțiune al UE: «Către reducerea la zero a poluării aerului, apei și solului»”, COM(2021) 400 final.

⁶ Comunicarea intitulată „Economia UE după pandemia de COVID-19: implicații pentru guvernarea economică”, COM(2021) 662 final, p. 17.

⁷ Aceste estimări includ investițiile în rețeaua electrică, în centrale electrice, în cazane industriale și în producția și distribuția de combustibili noi, precum și investițiile în izolarea clădirilor, renovarea energetică și infrastructura aferentă transporturilor, cum ar fi stațiile de reîncărcare și de realimentare. Cu toate acestea, estimările nu includ investițiile în infrastructura feroviară, rutieră, aeroportuară sau portuară, nici necesitățile viitoare de adaptare la schimbările climatice, cum ar fi investițiile dedicate creșterii rezilienței activelor existente la schimbările climatice sau creșterea costurilor ca urmare a unor fenomene meteorologice extreme mai frecvente. A se vedea Documentul de lucru al serviciilor Comisiei SWD(2020) 98 final, p. 17. Pentru estimările privind deficitul de investiții în infrastructura de transport, a se vedea COM(2020) 789 final și SWD(2020) 331 final.

Această creștere de peste 50 % a nevoilor de investiții în sectorul energetic comparativ cu tendința istorică este determinată în principal de necesitatea decarbonizării economiei și va sprijini eforturile noastre de asigurare a securității aprovizionării. Tabelul de mai jos prezintă o defalcare a sectoarelor în care vor fi necesare investițiile legate de energie. În ceea ce privește aprovizionarea cu energie, vor fi necesare investiții în infrastructuri noi, inclusiv în energia din surse regenerabile, în stocarea energiei, în modernizarea rețelelor electrice existente, în interconexiunile de gaze și de energie electrică și în dezvoltarea de combustibili noi, cum ar fi combustibilii sintetici. În ceea ce privește cererea de energie, vor fi necesare investiții în sectoarele industrial, rezidențial, terțiar și al transporturilor.

Tabelul 1: Investiții anuale suplimentare necesare pentru politica în domeniul climei și al energiei (miliarde EUR)

Ofertă	Rețeaua electrică	31
	Centrale electrice, inclusiv cazane și combustibili noi	25
Cerere	Sectorul industrial	14
	Sectorul rezidențial	92
	Sectorul terțiar	54
	Sectorul transporturilor	175
Total		392

Sursă: serviciile Comisiei, pe baza datelor din tabelul 7 din Documentul de lucru al serviciilor Comisiei SWD(2021) 621 final. Investițiile anuale suplimentare calculate ca diferență dintre media investițiilor totale anuale în perioada 2011-2020 și media investițiilor totale anuale în perioada 2021-2030 (scenariul MIX). Cifrele au fost rotunjite.

Astfel cum s-a menționat mai sus, pentru a realiza obiectivele de mediu ale Pactului verde european, vor fi necesare, de asemenea, investiții suplimentare în valoare de 130 de miliarde EUR pe an. Aceste obiective se referă în special la protecția și refacerea biodiversității și a ecosistemelor, la tranziția către o economie circulară, la utilizarea durabilă și protecția resurselor de apă și a celor marine, precum și la prevenirea și controlul poluării. Tabelul de mai jos prezintă o defalcare a investițiilor suplimentare necesare pentru fiecare dintre aceste obiective, inclusiv pentru activitățile de cercetare și dezvoltare.

Tabelul 2: Nevoile de investiții anuale suplimentare pentru obiectivele de mediu (miliarde EUR)

Protecția biodiversității și a ecosistemelor	Refacerea biodiversității peisajelor/naturii	4
	Gestionarea resurselor forestiere	2
	Gestionarea florei și faunei sălbatice	1
Economia circulară și eficiența resurselor	Gestionarea materialelor și creșterea eficienței	10
	Gestionarea deșeurilor	10
	Potențial suplimentar în 3 sectoare (alimentație, mobilitate și mediu construit)	15
Prevenirea și controlul poluării	Protecția aerului înconjurător și a climei	40
	Atenuarea zgomotului și a vibrațiilor	1
	Protecția împotriva radiațiilor	5
Protecția și gestionarea apei	Gestionarea apelor	21
	Gestionarea apelor uzate	15
Cercetare și dezvoltare	Gestionarea resurselor pentru cercetare și dezvoltare	5
	Cercetare și dezvoltare în domeniul mediului	2
Total		130

Nivelurile investițiilor totale necesare vor rămâne ridicate și în perioada ulterioară anului 2030. Prin urmare, este important să se instituie un cadru de politică adecvat care să stimuleze și să faciliteze investițiile în vederea menținerii nivelului de investiții necesar pentru realizarea tranziției verzi până în 2050.

Trebuie să ne sporim gradul de pregătire în perspectiva unei intensificări a impactului schimbărilor climatice asupra economiei noastre, inclusiv a impactului fizic direct și a consecințelor sale în Europa și în afara acesteia. Acest lucru poate implica, de exemplu, perturbarea schimburilor comerciale și a transporturilor regulate, dar și evoluții sociale și geopolitice care ar putea fi stimulate de criza climatică sau de tranziția verde și care ar putea afecta economia noastră. Strategia privind adaptarea la schimbările climatice⁸ prezintă măsuri de consolidare a rezilienței Europei în această privință, de la o infrastructură rezilientă la schimbările climatice până la limitarea efectelor schimbărilor climatice asupra sănătății umane.

Tranziția digitală va contribui, de asemenea, la realizarea obiectivelor verzi, prin crearea de sinergii în multe domenii ale unei economii circulare inteligente. Adoptarea de soluții digitale inovatoare poate contribui la atingerea obiectivelor în materie de durabilitate în diferite sectoare ale economiei (de exemplu, clădiri inteligente, sisteme de mobilitate inteligente și durabile, „pașapoartele digitale ale produselor”, agricultura de precizie). În plus, tehnologiile digitale pot sprijini, de asemenea, soluții inovatoare în materie de date care pot contribui la realizarea obiectivelor Pactului verde (de exemplu, un spațiu al datelor privind Pactul verde european, inițiativa „Destinația Pământ”). În același timp, sectorul digital ar trebui să stimuleze adoptarea tehnologiilor cu o amprentă de mediu mai redusă și cu o eficiență energetică și a materialelor mai mare, de exemplu prin promovarea excelenței tehnologice prin intermediul unor semiconductori eficienți din punct de vedere energetic.

2.2. VALORIFICAREA OPORTUNITĂȚILOR OFERITE DE DECENIUL DIGITAL AL EUROPEI

Pandemia de COVID-19 a accelerat transformarea digitală a societăților noastre și a evidențiat importanța tehnologiilor digitale pentru creșterea economică viitoare a Europei. Digitalizarea transformă modul în care oamenii studiază, lucrează și se conectează unii cu ceilalți. În același timp, aceasta le permite antreprenorilor să își înființeze și să își dezvolte propria afacere indiferent de locul în care trăiesc, să deschidă piețe și să facă investiții oriunde în Europa și oriunde în lume și să creeze noi locuri de muncă. Trebuie să ne asigurăm că toată lumea poate participa activ la această transformare și poate beneficia de avantajele oferite de aceasta. O transformare digitală echitabilă are potențialul de a spori inovarea și productivitatea economiei UE, oferind noi oportunități pentru cetățeni și pentru întreprinderi.

Busola pentru dimensiunea digitală⁹ propusă de Comisie stabilește obiectivele digitale ale Uniunii pentru 2030. Acestea acoperă patru mari domenii: dezvoltarea educației, aptitudinilor și competențelor digitale, infrastructuri digitale și de conectivitate sigure și durabile, transformarea digitală a întreprinderilor și digitalizarea serviciilor publice și a

⁸ Comunicarea intitulată „Noua Strategie a UE privind adaptarea la schimbările climatice”, COM(2021) 82 final.

⁹ Comunicarea intitulată „Busola pentru dimensiunea digitală 2030: modelul european pentru deceniul digital”, COM(2021) 118 final.

sistemelor de educație. Pentru a realiza aceste obiective, va trebui să intensificăm investițiile în tehnologiile digitale esențiale, inclusiv în securitatea cibernetică, cloud computing, inteligența artificială, spațiile datelor, tehnologia blockchain și informatica cuantică și semiconductorii, precum și în competențele relevante. O propunere recentă privind o cale către deceniul digital¹⁰ confirmă obiectivele digitale pentru 2030 și stabilește modul în care acestea pot fi atinse.

Pentru a realiza transformarea digitală a Uniunii, o estimare din 2020 a indicat că vor fi necesare investiții suplimentare de aproximativ 125 de miliarde EUR pe an¹¹. Acestea includ investiții în infrastructura digitală, în competențele digitale și în tehnologiile avansate, dar exclud alte dimensiuni, cum ar fi serviciile publice digitale. Tabelul 3 de mai jos prezintă o defalcare a acestui deficit de investiții până în 2030, astfel cum a fost analizat la momentul respectiv pentru fiecare domeniu.

Tabelul 3: Investiții anuale suplimentare necesare pentru transformarea digitală (miliarde EUR)

Rețele de comunicații	42
Competențe digitale	9
Inteligență artificială	20
Cloud computing	11
Semiconductori/fotonică	17
Securitate cibernetică	3
Tehnologii digitale verzi	6
Calcul de mare performanță, grafen și informatică cuantică	6
Tehnologia blockchain	3
Spații europene comune ale datelor	3
Inovații digitale/Date și internetul de nouă generație	5
Total	125

Sursă: serviciile Comisiei, pe baza datelor din tabelul 2 din Documentul de lucru al serviciilor Comisiei SWD(2020) 98 final.

¹² Cifrele au fost rotunjite.

Deși cea mai mare parte a investițiilor pentru transformarea digitală va proveni din sectorul privat, intervenția publică va fi, de asemenea, necesară pentru a atrage investiții private și a contribui la remedierea disfuncționalităților pieței. Programul de reformă a politicilor de la nivelul UE vizează crearea unei piețe unice digitale care să protejeze drepturile fundamentale ale utilizatorilor, să ofere condiții de concurență echitabile pentru întreprinderi și să faciliteze adoptarea și implementarea tehnologiilor digitale de către mediul de afaceri și, în special, de către IMM-uri. Acesta reprezintă obiectivul, de exemplu, al Strategiei de securitate cibernetică a UE¹³, al identității digitale europene¹⁴, al Planului de acțiune pentru democrația europeană¹⁵, al Regulamentului privind platformele pentru întreprinderi¹⁶ și al Regulamentului privind geoblocarea¹⁷. În plus, Comisia a adoptat strategii

¹⁰ Propunere de decizie a Parlamentului European și a Consiliului de instituire a programului de politică pentru 2030 „Calea către deceniul digital”, COM(2021) 574 final.

¹¹ COM(2021) 662 final, p. 17.

¹² Serviciile Comisiei revizuiesc în prezent aceste cifre.

¹³ Comunicarea comună intitulată „Strategia de securitate cibernetică a UE pentru deceniul digital”, JOIN(2020) 18 final.

¹⁴ Propunere de regulament în ceea ce privește instituirea unui cadru pentru identitatea digitală europeană, COM(2021) 281 final.

¹⁵ Comunicarea privind Planul de acțiune pentru democrația europeană, COM(2020) 790 final.

¹⁶ Regulamentul (UE) 2019/1150 privind promovarea echității și a transparenței pentru întreprinderile utilizatoare de servicii de intermediere online (JO L 186, 11.7.2019, p. 57).

orizontale și sectoriale pentru a promova crearea unei piețe unice a datelor. Scopul dialogului structural privind educația și competențele digitale, lansat recent, este de a spori angajamentele statelor membre și de a îmbunătăți investițiile, reformele și rezultatele preconizate în acest domeniu, precum și de a contribui la viitoarele acțiuni ale UE.

Europa aspiră să fie un lider în ceea ce privește elaborarea de standarde la nivel mondial care să îi plaseze pe oameni în centrul tranziției digitale. Tehnologiile și serviciile digitale pe care le utilizează cetățenii trebuie să fie conforme cadrului juridic aplicabil și trebuie să respecte drepturile și valorile inerente Uniunii. Uniunea și-a asumat rolul de pionier în ceea ce privește reglementarea spațiului digital, de exemplu prin intermediul Actului legislativ privind serviciile digitale și al Actului legislativ privind piețele digitale¹⁸ și, mai recent, prin intermediul inteligenței artificiale¹⁹, propunând o directivă privind îmbunătățirea condițiilor de muncă pentru lucrul pe platforme²⁰ și o declarație privind drepturile și principiile digitale²¹. Prin asumarea acestui rol de lider, Europa își promovează, de asemenea, valorile la nivel mondial. În aceeași ordine de idei, UE joacă un rol central în negocierile desfășurate în cadrul Organizației Mondiale a Comerțului în vederea stabilirii cadrului internațional multilateral pentru comerțul digital.

2.3. SPORIREA GRADULUI DE REZILIENȚĂ ȘI DE PREGĂTIRE PENTRU SITUAȚII DE CRIZĂ

Piața unică este principala noastră sursă de reziliență, chiar dacă evenimentele recente au demonstrat că nu este imună la șocuri. Deși economia a demonstrat un grad de reziliență considerabil în timpul pandemiei, redresarea a generat dificultăți pentru unele întreprinderi care depun eforturi pentru a ține pasul cu o cerere în continuă creștere și pentru a-și reconstrui lanțurile de aprovizionare și care caută materii prime, precum și personal disponibil și calificat. Presiunile asupra prețurilor corelate cu prețurile ridicate ale energiei au condus la o rată a inflației mai mare decât cea preconizată, care afectează puterea de cumpărare a gospodăriilor.

Majoritatea lanțurilor de aprovizionare s-au dovedit a fi puternice și adaptate la șocul fără precedent asupra economiei. Cu toate acestea, câteva ecosisteme industriale au fost puternic afectate de deficite și întreruperi ale aprovizionării, având un impact negativ considerabil asupra economiei în ansamblu. Strategia industrială actualizată²² a contribuit la identificarea domeniilor în care există dependențe strategice²³ care trebuie abordate. Al doilea raport privind dependențele și capacitățile strategice ale UE²⁴ aprofundează evaluarea

¹⁷ Regulamentul (UE) 2018/302 privind prevenirea geoblocării nejustificate și a altor forme de discriminare bazate pe cetățenia sau naționalitatea, domiciliul sau sediul clienților pe piața internă (JO L 60I, 2.3.2018, p. 1).

¹⁸ Propunerea de regulament privind o piață unică pentru serviciile digitale (Actul legislativ privind serviciile digitale), COM(2020) 825 final. și Propunerea de regulament privind piețe contestabile și echitabile în sectorul digital (Actul legislativ privind piețele digitale), COM(2020) 842 final.

¹⁹ Comunicarea referitoare la Strategia UE privind finanțele digitale, COM(2020) 591 final; Comunicarea intitulată „O strategie europeană privind datele”, COM(2020) 66 final; Comunicarea intitulată „Promovarea unei abordări europene în domeniul inteligenței artificiale”, COM(2021) 205 final.

²⁰ Propunere de directivă privind îmbunătățirea condițiilor de muncă pentru lucrul pe platforme, COM(2021)762 final.

²¹ Comunicarea intitulată „Stabilirea unei Declarații europene privind drepturile și principiile digitale pentru deceniul digital”, COM(2022) 27 final.

²² Comunicarea intitulată „Actualizarea noii Strategii industriale 2020”, COM(2021) 350 final.

²³ Printre aceste domenii se numără, de exemplu, principiile active și alte produse sanitare.

²⁴ Documentul de lucru al serviciilor Comisiei „Strategic dependencies and capacities: second stage of in-depth reviews” (Dependențele și capacitățile strategice: a doua etapă a bilanțurilor aprofundate), SWD(2022) 41 final.

referitoare la materiile prime²⁵ de importanță strategică și la substanțele chimice. Acesta evaluează, de asemenea, domenii suplimentare, cum ar fi securitatea cibernetică, programele informatice și panourile fotovoltaice. Raportul confirmă progresele înregistrate în abordarea dependențelor strategice identificate în cadrul primului bilanț, datorită parteneriatelor internaționale, alianțelor industriale, investițiilor importante publice și private, precum și propunerilor de regulamente adecvate scopului urmărit.

Diversificarea și deschiderea sunt componente esențiale ale unei economii europene reziliente. Instabilitatea geopolitică actuală și accelerarea schimbărilor climatice demonstrează că statele membre și regiunile care se bazează în mare măsură pe un set limitat de activități economice sau de furnizori sunt mai expuse la șocuri și dispun de capacități limitate de a reacționa²⁶. Pentru a sprijini diversificarea și competitivitatea, UE trebuie să rămână deschisă comerțului, să consolideze sistemul comercial multilateral și să utilizeze în mod activ instrumentele de politică comercială de care dispune, printre care se numără acordurile de liber schimb și măsurile de asigurare a unor schimburi comerciale nedenate. Credibilitatea și interesele Uniunii depind de capacitatea acesteia de a negocia și de a încheia acorduri, precum și de a le pune efectiv în aplicare și de a asigura respectarea acestora. Între timp, întreprinderile trebuie să își diversifice lanțurile de aprovizionare pentru a gestiona riscurile legate de prețurile și de calitatea materiilor prime, precum și cele legate de aprovizionarea cu aceste materii prime. Politica în domeniul concurenței și asigurarea respectării acesteia joacă un rol esențial în acest sens.

Tranziția către o economie și modele de afaceri mai verzi, mai digitale și mai reziliente prinde rădăcini în Europa. Apar rezerve importante de investiții care pot promova poziția de lider industrial a Europei în domeniul tehnologiilor viitorului. Raportul anual privind piața unică din 2022²⁷ face bilanțul volumelor de investiții pentru anumite produse și tehnologii care joacă un rol esențial de catalizator pentru majoritatea ecosistemelor industriale și pentru competitivitatea industriei în viitor. Acesta acoperă volumele de investiții în materii prime, energie solară fotovoltaică, baterii, hidrogen curat, oțel verde, ciment, substanțe chimice, servicii de cloud computing și proiecte în domeniul securității cibernetică.

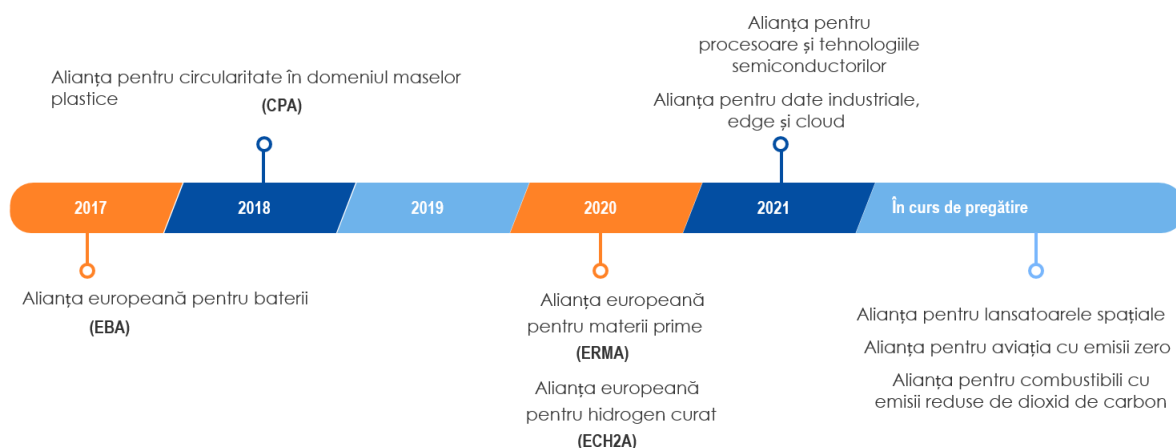
Alianțele industriale pot juca un rol important în mobilizarea actorilor și a investițiilor în domenii strategice, în identificarea barierelor de reglementare și a factorilor de facilitare și în crearea unei rezerve adecvate de proiecte. Alianțele industriale existente, prezentate în graficul de mai jos, s-au dovedit a fi esențiale pentru consolidarea capacităților europene (de exemplu, Alianța pentru baterii). Acestea aduc rezultate concrete prin alinierea priorităților europene, naționale și ale sectorului privat în materie de reforme și investiții.

²⁵ În cadrul planului de acțiune privind materiile prime critice, Comisia intensifică colaborarea cu statele membre pentru a aborda dependențele strategice în ceea ce privește aprovizionarea cu materii prime a UE prin (a) diversificarea surselor de aprovizionare din afara Uniunii (de exemplu, parteneriate cu Canada), (b) prin reciclare și (c) prin extracția și prelucrarea durabile ale materiilor prime în UE. Comisia identifică modalități de adaptare a acestei abordări în funcție de materiile prime critice pentru realizarea dublei tranziții verzi și digitale (de exemplu, materiile prime critice necesare pentru baterii, panouri solare, semiconductori sau hidrogen).

²⁶ Comunicarea intitulată „Raport pe 2021 de analiză prospectivă strategică – Capacitatea și libertatea de acțiune a UE”, COM(2021) 750 final.

²⁷ „Annual Single Market Report 2022” (Raportul anual privind piața unică pentru 2022), SWD(2022) 40 final.

Graficul 2: Prezentare generală a alianțelor industriale

Sursa: serviciile Comisiei, figura 11 din Documentul de lucru al serviciilor Comisiei SWD(2022) 40 final.

Proiectele importante de interes european comun (PIIEC) pot contribui la stimularea investițiilor publice și a celor private prin sprijinirea cercetării, a inovării și a primei utilizări industriale în întreaga Uniune. Statele membre pregătesc posibile noi proiecte PIIEC privind cloud computing și hidrogenul și altele suplimentare privind microelectronica și conectivitatea, precum și sănătatea, în plus față de proiectele PIIEC existente privind bateriile și primul proiect PIIEC privind microelectronica.

În domeniul semiconductoarelor, Actul european privind cipurile²⁸ recent propus cuprinde un set cuprinzător de măsuri menite să consolideze securitatea aprovizionării și reziliența Uniunii, precum și poziția sa de lider în domeniul tehnologiei. Pentru a atinge aceste obiective, scopul actului este de a mobiliza investiții publice și private în valoare de peste 43 de miliarde EUR și de a stabili, împreună cu statele membre și cu partenerii internaționali ai Uniunii, măsuri de prevenire, de pregătire și de reacție rapidă la orice perturbare viitoare a lanțurilor de aprovizionare.

Pentru a consolida și mai mult avantajul tehnologic al Europei și pentru a sprijini baza sa industrială, UE și statele sale membre vor trebui, de asemenea, să majoreze considerabil investițiile în industria spațială și de apărare europeană, inclusiv în apărarea cibernetică. Invazia Ucrainei evidențiază necesitatea consolidării rezilienței și a dezvoltării capacităților strategice ale Uniunii, cum ar fi în domeniul energiei, al apărării și al securității cibernetice, pentru ca aceasta să își mențină capacitatea de a acționa și de a-și asuma responsabilitatea pentru propria securitate. În ceea ce privește reziliența cibernetică, UE trebuie să își îmbunătățească pregătirea colectivă, să coordoneze conștientizarea comună a situației și să își consolideze capacitatea de asistență operațională, inclusiv prin intermediul unității cibernetice comune propuse, și să lanseze o infrastructură europeană a centrelor de operațiuni pentru securitate (SOC). Pachetele privind industria spațială și industria de apărare adoptate recent²⁹ vizează stabilirea de măsuri concrete de sprijinire a ambițiilor Uniunii în

²⁸ Propunere de regulament de stabilire a unui cadru de măsuri pentru consolidarea ecosistemului european al semiconductoarelor (Actul privind cipurile), COM(2022) 46 final.

²⁹ În ceea ce privește pachetul privind industria spațială, a se vedea în special Comunicarea comună intitulată „O abordare a UE privind managementul traficului spațial – O contribuție a UE la soluționarea unei provocări globale”, JOIN(2022) 4 final și propunerea de regulament de instituire a Programului Uniunii privind conectivitatea securizată pentru perioada 2023-2027, COM(2022) 57 final. În ceea ce privește pachetul privind industria de apărare, a se vedea în special Comunicarea intitulată „Contribuția Comisiei la

ceea ce privește politicile spațiale și de apărare. Aceste inițiative vor promova, de asemenea, sinergii dintre industria civilă și industria de apărare, în vederea intensificării transferurilor de tehnologie de tip spin-off și a interacțiunilor constructive.

Au fost mobilizate investiții specifice suplimentare pentru a ne consolida capacitățile de gestionare a riscurilor și de răspuns în situații de urgență. Autoritatea pentru Pregătire și Răspuns în caz de Urgență Sanitară (HERA) a fost creată în acest scop. HERA va contribui la anticiparea amenințărilor sanitare și a potențialelor crize sanitare, prin colectarea de informații și prin consolidarea capacităților de răspuns necesare. În cazul unei situații de urgență, HERA va contribui la asigurarea producției și a distribuției de medicamente, de vaccinuri și de echipamente medicale. În plus, prin intermediul programului „UE pentru sănătate”, Uniunea investește, de asemenea, în acțiuni care completează acțiunile statelor membre în domeniul prevenirii bolilor, al promovării sănătății, al cooperării transfrontaliere în domeniul sănătății, al rezilienței sistemelor de sănătate și al utilizării eficiente a resurselor. Uniunea investește, de asemenea, în dezvoltarea rezervei strategice rescEU de capacități de răspuns în cadrul mecanismului de protecție civilă al Uniunii pentru a îmbunătăți gradul de pregătire pentru viitoare situații de criză de mare amploare, incluzând scenariile de urgențe sanitare și de dezastre cu efect transfrontalier, declanșate de dezastre provocate de schimbările climatice și de amenințări noi și emergente.

Cele mai recente evoluții au confirmat importanța unei piețe unice integrate și funcționale pentru produse, lucrători, servicii și capital, care este esențială pentru reziliența noastră. Se estimează că aducerea de noi îmbunătățiri pieței unice a produselor fabricate ar putea genera creșteri ale PIB-ului între 183 și 269 de miliarde EUR pe an, în timp ce ameliorarea integrării piețelor serviciilor ar putea duce la creșteri ale PIB-ului de 297 de miliarde EUR pe an. Aceste câștiguri ar putea spori beneficiile economice ale pieței unice, de la o creștere cu 8-9 % până la o creștere cu circa 12 % a PIB-ului³⁰. În acest scop, Comisia promovează în mod activ eliminarea barierelor existente și a obstacolelor nejustificate, în special prin activități coordonate și prin dialog cu statele membre în cadrul Grupului operativ pentru asigurarea respectării normelor privind piața unică³¹. De asemenea, Comisia depune eforturi pentru a preveni crearea de noi bariere, de exemplu prin intermediul mecanismelor de notificare existente, și ia măsuri de asigurare a respectării legislației, dacă este necesar.

Pentru a consolida reziliența pieței sale unice, Europa trebuie să își sporească capacitatea de a asigura securitatea aprovizionării în caz de urgență. Pentru a garanta schimburi de informații, o coordonare și o solidaritate sporite atunci când statele membre adoptă măsuri legate de crize, Comisia lucrează la elaborarea unei propuneri privind un instrument pentru situații de urgență al pieței unice. Instrumentul va institui un mecanism de pregătire și de acțiune în situații de criză prin care Uniunea să poată aborda penuriile de produse critice, prin accelerarea punerii la dispoziție a produselor (de exemplu, stabilirea și partajarea standardelor, evaluarea rapidă a conformității) și prin consolidarea cooperării în domeniul achizițiilor publice.

3. ASIGURAREA UNEI TRANSFORMĂRI ECONOMICE ECHITABILE ȘI FAVORABILE INCLUZIUNII

apărarea europeană”, COM(2022) 60 final și Comunicarea intitulată „Foaia de parcurs privind tehnologiile critice pentru securitate și apărare”, COM(2022) 61 final.

³⁰ Comunicarea intitulată „Plan de acțiune pe termen lung pentru o mai bună implementare și asigurare a respectării normelor privind piața unică”, COM(2020) 94 final.

³¹ Comunicarea intitulată „Identificarea și înlăturarea barierelor din cadrul pieței unice”, COM(2020) 93 final.

Transformarea economică verde și digitală poate avea succes numai dacă este echitabilă și favorabilă incluziunii. Este posibil ca efectele digitalizării și ale decarbonizării asupra bunăstării să fie distribuite inegal. Întrucât gospodăriile cu venituri mici și medii cheltuiesc adesea o parte mai mare din venitul lor disponibil pentru alimente și servicii esențiale, cum ar fi locuințele, energia și transporturile, acestea vor fi probabil mai afectate, deoarece costul emisiilor este internalizat, ducând la creșterea prețului anumitor activități economice în raport cu altele.

Realocarea forței de muncă în cadrul sectoarelor și între acestea va necesita reforme și investiții pe scară largă în recalificare și perfecționare. De asemenea, transformarea digitală va crea probabil noi oportunități de angajare în domeniul tehnologiilor avansate, în timp ce alte locuri de muncă vor fi, cel mai probabil, integral sau parțial automatizate. Noile forme de organizare a muncii creează atât oportunități, cât și provocări pentru responsabilii de elaborare a politicilor, în special în ceea ce privește asigurarea unui acces sporit la protecție socială și la condiții de muncă de înaltă calitate. Pentru a facilita restructurarea și adaptarea, statele membre ar trebui să urmeze abordări detaliate, concentrându-se asupra regiunilor și sectoarelor individuale în cauză. Abordarea privind pachetele de măsuri cuprinzătoare și coerente stabilită în Recomandarea Comisiei referitoare la un sprijin activ eficace pentru ocuparea forței de muncă (EASE) poate ghida acest proces.

Va fi necesar un răspuns politic ferm la toate nivelurile pentru a aborda în mod eficace provocările sociale și de coeziune viitoare. La nivelul UE, Pilonul european al drepturilor sociale și planul de acțiune aferent³² oferă un cadru de acțiune coerent, inclusiv trei obiective principale ambițioase ale UE pentru 2030 în domeniul ocupării forței de muncă, al competențelor și al reducerii sărăciei³³. Statele membre și administrațiile regionale și locale vor trebui, de asemenea, să își joace rolul prin implicarea actorilor relevanți de la fața locului, inclusiv a partenerilor sociali și a societății civile, în elaborarea și punerea în aplicare a unor politici favorabile și a unor măsuri de însoțire eficace. Bugetul UE va continua să ofere sprijin pentru reducerea disparităților regionale și sociale, în special prin intermediul politicii de coeziune.

După cum s-a subliniat în Declarația de la Porto³⁴, educația și competențele trebuie să se afle în centrul acțiunii noastre politice. Sistemele existente vor trebui să se adapteze pentru a sprijini tranziția către locuri de muncă nou create. Comunicarea privind Spațiul european al educației³⁵ formulează o viziune comună pentru a îmbunătăți accesul la educație și formare de calitate și pentru a le oferi cetățenilor Uniunii cunoștințele și competențele necesare pentru a beneficia de avantajele oferite de dubla tranziție verde și digitală. În plus, Planul de acțiune pentru educația digitală propune un set de inițiative în scopul promovării dezvoltării unui ecosistem de educație digitală și a consolidării competențelor relevante pentru transformarea digitală.

Agenda europeană pentru competențe, inclusiv Pactul pentru competențe, oferă un cadru cuprinzător de acțiuni viitoare și un set de obiective ambițioase în vederea canalizării investițiilor către învățarea în rândul adulților în întreaga Uniune. Agenda

³² Comunicarea intitulată „Plan de acțiune privind Pilonul european al drepturilor sociale”, COM(2021) 102 final.

³³ Cel puțin 78 % din populația cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani ar trebui să aibă un loc de muncă până în 2030; cel puțin 60 % dintre toate persoanele adulte ar trebui să participe în fiecare an la activități de formare profesională; numărul persoanelor expuse riscului de sărăcie sau de excluziune socială ar trebui redus cu cel puțin 15 milioane până în 2030.

³⁴ A se vedea <https://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2021/05/08/the-porto-declaration/>.

³⁵ Comunicarea privind realizarea Spațiului european al educației până în 2025, COM(2020) 625 final.

include în special propuneri privind educația și formarea profesională, micro-certIFICATELE și conturile personale de învățare. Pentru a pune în aplicare inițiativele și pentru a îndeplini obiectivele Agendei pentru competențe, UE va avea nevoie de investiții publice și private suplimentare în competențe în valoare de aproximativ 48 de miliarde EUR pe an³⁶. NextGenerationEU și bugetul UE oferă resurse semnificative care contribuie la satisfacerea acestor necesități³⁷.

Vor fi necesare măsuri de însoțire pentru a atenua efectele distributive ale dublei tranziții. Măsurile vor trebui să fie concepute cu atenție pentru a oferi stimulentele și sprijinul necesare pentru tranziția către neutralitatea climatică. La nivelul UE, finanțarea politicilor de sprijin este asigurată prin intermediul politicii de coeziune, al Mecanismului pentru o tranziție justă, al Mecanismului de redresare și reziliență și, în viitor, va fi asigurată prin intermediul Fondului pentru atenuarea impactului social al acțiunilor climatice propus, legat de introducerea comercializării certificatelor de emisii în sectorul construcțiilor și al transportului rutier. Prin asigurarea unei dezvoltări teritoriale echilibrate și prin crearea de oportunități de angajare pentru toți, luând în același timp măsuri de atenuare a impactului negativ asupra persoanelor celor mai vulnerabile, inclusiv asupra persoanelor expuse riscului de sărăcie energetică, și prin sporirea accesului la protecție socială, transformarea economică poate contribui la abordarea inegalităților socioeconomice preexistente, la îmbunătățirea sănătății și la promovarea egalității. Echitatea dublei tranziții va necesita, de asemenea, măsuri de promovare a unor condiții de muncă adecvate, inclusiv în ceea ce privește salariul minim³⁸.

4. MOBILIZAREA UNOR ACȚIUNI COORDONATE LA TOATE NIVELURILE

Pentru a coordona o astfel de transformare considerabilă a economiei europene, este nevoie de un cadru de politică favorabil care să sprijine inovarea și să însoțească schimbările. Pentru a aborda provocările din perioada ulterioară pandemiei vor fi necesare produse și servicii inovatoare, precum și modele de afaceri noi și o forță de muncă bine pregătită și adaptabilă.

Investițiile necesare pentru a finaliza dubla tranziție și pentru a spori reziliența vor trebui să provină în principal din sectorul privat. Prin urmare, se impune valorificarea deplină a oportunităților de afaceri oferite de piața unică, înființarea de întreprinderi noi și extinderea acestora, precum și valorificarea potențialului uniunii piețelor de capital de a îmbunătăți eficiența alocării fondurilor pe teritoriul Uniunii. Statele membre joacă un rol esențial în ceea ce privește eliminarea barierelor legate de transpunerea și punerea în aplicare a legislației UE, procedurile administrative îndelungate și complexe, incertitudinea în materie de reglementare, fragmentarea, sistemele fiscale complexe și mediul de afaceri slăbit. În plus, politicile transversale, cum ar fi politica fiscală, politica comercială și politica în domeniul concurenței, sprijină, de asemenea, mediul de afaceri favorabil al Uniunii și contribuie la atragerea de investiții.

³⁶ Comunicarea intitulată „Agenda europeană pentru competențe în scopul promovării competitivității durabile, a echității sociale și a rezilienței”, COM(2020) 274 final/2, p. 20.

³⁷ Acestea includ finanțarea politicii de coeziune în cadrul FSE+ și FEDR, Erasmus+, Orizont Europa, programul Europa digitală dedicat, InvestEU, Fondul pentru o tranziție justă, Fondul european de ajustare la globalizare și Fondul pentru modernizare.

³⁸ În acest context, propunerea Comisiei de directivă privind salariile minime oferă un cadru pentru asigurarea faptului că lucrătorii din Uniune sunt protejați prin salarii minime adecvate, care le permit să ducă un trai decent oriunde ar lucra.

Este nevoie de o uniune a piețelor de capital și de o uniune bancară solide și eficiente care să mobilizeze fluxul de fonduri private necesare pentru sprijinirea dublei tranziții³⁹. Investițiile la scară necesară pentru redresare și pentru dubla tranziție nu pot fi asigurate decât de un sector bancar puternic și competitiv și de piețe de capital funcționale, active și integrate. Ele sprijină dubla tranziție prin sporirea vizibilității întreprinderilor, inclusiv a IMM-urilor, pentru investitori, prin sprijinirea accesului la piețele publice și prin încurajarea acordării într-o măsură mai mare de finanțare pe termen lung și de finanțare prin capitaluri proprii, inclusiv prin intermediul programului InvestEU. Accesul la finanțare pentru întreprinderi, în general, și pentru IMM-uri, în special, poate fi îmbunătățit prin finalizarea uniunii bancare și prin dezvoltarea piețelor de capital, astfel încât să se diversifice sursele de finanțare, precum și prin eliminarea barierelor din calea serviciilor financiare furnizate la nivel transfrontalier. Pentru a beneficia de avantajele oferite de piețele de capital integrate, este important ca uniunea piețelor de capital să fie finalizată prin adoptarea și punerea în aplicare rapidă a măsurilor prezentate de Comisie anul trecut și a propunerilor care urmează să fie prezentate anul acesta. În special, Comisia intenționează să prezinte propuneri pentru reducerea birocrăției în cazul întreprinderilor care doresc să strângă fonduri de pe piețele publice din UE și pentru armonizarea anumitor aspecte ale cadrelor și procedurilor de insolvență.

Cadrul de finanțare durabilă va spori investițiile private în activități economice, întreprinderi și proiecte durabile. Noua strategie privind finanțarea durabilă⁴⁰ enumeră un set de măsuri menite să garanteze că sistemul financiar sprijină pe deplin tranziția către durabilitate. Strategia se bazează în mare măsură pe taxonomia UE⁴¹, care oferă întreprinderilor, investitorilor și responsabililor de elaborarea politicilor criterii pe baza cărora activitățile economice contribuie în mod substanțial la realizarea obiectivelor în materie de climă și de mediu, inclusiv activitățile legate de tranziție. Aceasta cuprinde, de asemenea, măsuri pentru promovarea transparenței investițiilor durabile, pentru consolidarea capacității investitorilor individuali și a IMM-urilor și pentru o mai bună integrare a riscurilor legate de durabilitate în sistemul financiar. De asemenea, ca urmare a revizuirii propriei strategii, Banca Centrală Europeană a adoptat o foaie de parcurs ambițioasă cu privire la modalitățile de integrare în activitățile sale a considerentelor legate de schimbările climatice. În plus, pentru a finanța proiecte durabile în cadrul Mecanismului de redresare și reziliență, Comisia emite obligațiuni verzi în cadrul instrumentului de redresare NextGenerationEU, consolidând astfel și mai mult piața finanțării durabile.

Deși cea mai mare parte a investițiilor va proveni din fonduri private, în anumite cazuri poate fi necesară intervenția publică pentru a crea stimulentele necesare și pentru a elimina obstacolele din calea inovării. Stabilirea prețului carbonului prin intermediul sistemului UE de comercializare a certificatelor de emisii (EU ETS) și taxele de mediu sunt esențiale pentru transmiterea semnalelor de preț corecte gospodăriilor și întreprinderilor. De asemenea, măsurile de reglementare pot crea condiții de concurență echitabile (de exemplu, propunerea de regulament privind bateriile). Standardele pot promova transparența și pot reduce riscurile de piață, în timp ce politica în materie de proprietate intelectuală protejează inovarea și sprijină investițiile⁴².

³⁹ Comunicarea intitulată „O uniune a piețelor de capital pentru cetățeni și întreprinderi”, COM(2020) 590 final.

⁴⁰ Comunicarea intitulată „Strategia pentru finanțarea tranziției către o economie durabilă”, COM(2021) 390 final.

⁴¹ Pentru informații suplimentare, a se vedea https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-finance/eu-taxonomy-sustainable-activities_en.

⁴² Comunicarea intitulată „O strategie a UE privind standardizarea – Stabilirea unor standarde globale în sprijinul unei piețe unice a UE reziliente, verzi și digitale”, COM(2022) 31.

Investițiile publice pot fi un catalizator pentru investițiile private. Ele pot juca acest rol, în special prin îmbunătățirea accesului IMM-urilor la finanțare și la capitalul de risc, prin canalizarea și atragerea investițiilor private, prin reducerea riscurilor aferente proiectelor inovatoare, prin remedierea disfuncționalităților pieței și prin promovarea unor legături mai strânse între institutele de cercetare și întreprinderi. De exemplu, în ceea ce privește producția de microprocesoare, există bariere la intrare însemnate și costuri fixe substanțiale. Acest lucru poate justifica utilizarea sprijinului public în domenii critice care fac obiectul unor garanții solide. Cu toate acestea, sprijinul public trebuie să fie canalizat în mod corespunzător către proiecte cu o valoare adăugată clară, pentru a evita retragerea investițiilor private și a menține soliditatea finanțelor publice.

Politica UE în domeniul concurenței joacă un rol esențial în acest sens, precum și în menținerea unor condiții de concurență echitabile și în sprijinirea dezvoltării întreprinderilor și a activităților de inovare ale acestora. Menținerea concurenței contribuie la reziliența și competitivitatea întreprinderilor noastre pe piețele mondiale. În timpul pandemiei, cadrul temporar pentru ajutoarele de stat a oferit statelor membre flexibilitatea necesară pentru a sprijini economia în aceste vremuri dificile. Noile orientări privind ajutoarele de stat în domeniul climei, al energiei și al mediului au scopul de a sprijini statele membre pentru realizarea obiectivelor Pactului verde european. În plus, Comisia efectuează o revizuire fără precedent a normelor în materie de concurență pentru a se asigura că acestea sunt adecvate scopului urmărit. În acest context, Comisia a actualizat orientările privind finanțarea publică a proiectelor importante de interes european comun (PIIEC)⁴³. Pentru a stimula inovarea și asumarea de riscuri⁴⁴, Orientările revizuite privind finanțarea de risc au clarificat normele în temeiul cărora statele membre pot sprijini accesul la finanțare al întreprinderilor nou-înființate, al IMM-urilor și al întreprinderilor cu capitalizare medie⁴⁵.

Investițiile publice trebuie să fie însoțite de necesitatea de a proteja sustenabilitatea finanțelor publice. Acest lucru este deosebit de relevant având în vedere necesitatea de a asigura sustenabilitatea datoriei printr-o ajustare fiscal-bugetară și o creștere economică treptată și de înaltă calitate. Promovarea investițiilor și a reformelor ar trebui să fie integrată într-o strategie bugetară credibilă pe termen mediu, care să asigure sustenabilitatea finanțelor publice. În acest context, va fi importantă promovarea coerenței între politicile fiscal-bugetare, de investiții și de reformă din statele membre și de la nivelul UE. Aceste aspecte sunt discutate în cadrul activității actuale de revizuire a guvernantei economice europene.

Sprijinirea redresării și a transformării economice a economiei UE prin alinierea la dubla tranziție este, de asemenea, un obiectiv-cheie al politicii comerciale a Uniunii. În paralel cu deschiderea accesului la piețe, politica comercială trebuie să protejeze întreprinderile și cetățenii din UE împotriva practicilor comerciale neloiale, inclusiv cu ajutorul instrumentelor de apărare comercială și al altor instrumente inovatoare, cum ar fi mecanismul de contracarare a acțiunilor coercitive.

⁴³ Comunicarea intitulată „Criterii pentru analiza compatibilității cu piața internă a ajutorului de stat destinat să promoveze realizarea unor proiecte importante de interes european comun (PIIEC)”, (JO C 528, 30.12.2021, p. 10).

⁴⁴ Banca Europeană de Investiții a subliniat, de asemenea, necesitatea de a stimula investițiile private prin instrumente de partajare a riscurilor pentru a atenua incertitudinea macroeconomică actuală. A se vedea „Investment Report 2021/2022: Recovery as a springboard for change” (Raportul de investiții pentru perioada 2021-2022 al Băncii Europene de Investiții: redresarea ca rampă de lansare a schimbării), 2022, p. 124.

⁴⁵ Comunicarea intitulată „Orientări privind ajutoarele de stat pentru promovarea investițiilor de finanțare de risc” (JO C 508, 16.12.2021, p. 1).

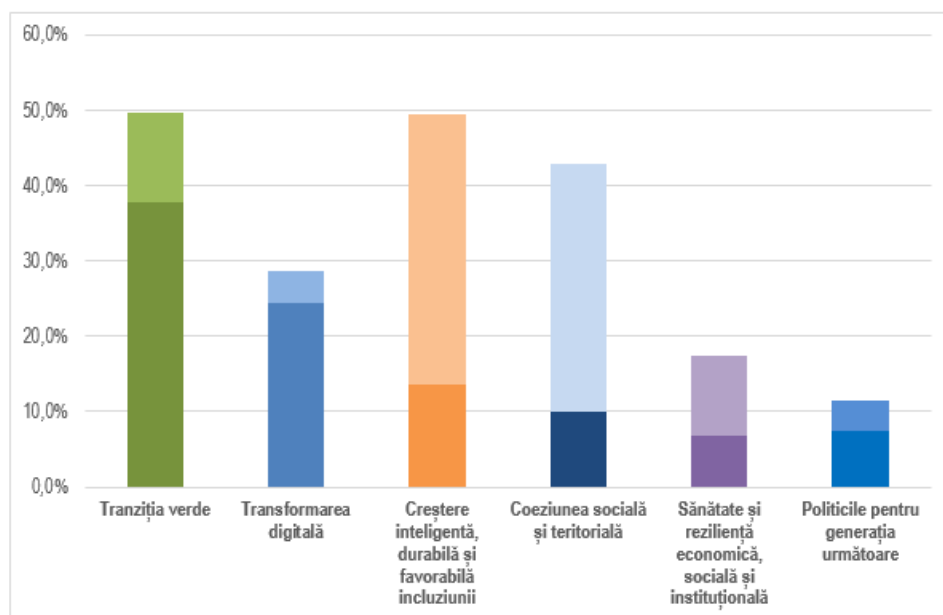
Investițiile UE au rolul de a transmite un semnal important. Bugetul UE și instrumentul de redresare temporar NextGenerationEU, al cărui element central este MRR, însumează împreună 2 018 miliarde EUR și reprezintă resurse substanțiale, în măsură să sprijine creșterea pe termen lung⁴⁶. Mecanismul de redresare și reziliență a avut un rol esențial în alinierea priorităților UE și naționale în materie de reforme și investiții în jurul unui set de obiective comune cu ocazia discuțiilor pe marginea planurilor naționale. NextGenerationEU va contribui la atenuarea impactului pandemiei, sprijinind în același timp transformarea economiei și dubla tranziție. De asemenea, împrumuturile pentru NextGenerationEU consolidează rolul internațional al monedei euro și piețele de capital ale UE.

MRR oferă stimulente pentru reforme și sprijin pentru finanțare în domeniile esențiale care sunt prioritare pentru dubla tranziție verde și digitală până în 2026. Regulamentul privind mecanismul de redresare și reziliență⁴⁷ impune fiecărui stat membru să dedice cel puțin 37 % din alocarea totală a planului său de redresare și reziliență obiectivelor climatice și 20 % obiectivelor în materie de digitalizare. În plus față de investițiile în tranziția verde și cele în transformarea digitală, Mecanismul de redresare și reziliență oferă, de asemenea, un sprijin esențial pentru politicile sociale, pentru promovarea unei creșteri favorabile incluziunii, pentru realizarea coeziunii sociale și teritoriale și pentru sprijinirea sănătății, precum și a politicilor pentru generația următoare. Imaginea de mai jos prezintă alocarea pentru fiecare dintre cei șase piloni ai Mecanismului de redresare și reziliență. Angajamentul statelor membre de a realiza reforme reprezintă un element unic în structura Mecanismului de redresare și reziliență, reformele reprezentând aproape o treime din toate măsurile incluse în planurile de redresare și reziliență ale statelor membre. Acestea sunt esențiale pentru crearea condițiilor-cadru adecvate pentru realizarea de investiții și pentru generarea de efecte mai rapide și mai mari, inclusiv efecte transfrontaliere asupra creșterii. În prezent, sunt puse la dispoziție sume semnificative pentru împrumuturi prin Mecanismul de redresare și reziliență, oferind posibilitatea unui sprijin suplimentar statelor membre care doresc să le utilizeze.

⁴⁶ Această sumă include 1 211 miliarde EUR (bugetul pe termen lung) și 806,9 miliarde EUR (NextGenerationEU). Majoritatea fondurilor din instrumentul NextGenerationEU vor fi cheltuite prin intermediul MRR (723,8 miliarde EUR), care oferă sprijin sub formă de granturi (338 de miliarde EUR) și împrumuturi (385,8 miliarde EUR). Pentru informații suplimentare, a se vedea https://ec.europa.eu/info/strategy/eu-budget/long-term-eu-budget/2021-2027/whats-new_ro.

⁴⁷ Regulamentul (UE) 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 februarie 2021 de instituire a Mecanismului de redresare și reziliență (JO L 57, 18.2.2021, p. 17).

Graficul 3: Ponderea fondurilor de redresare și reziliență care contribuie la fiecare pilon de politică⁴⁸

Sursă: serviciile Comisiei. Sumele se referă la cele 22 de planuri de redresare și reziliență adoptate în 2021.

Legendă: părțile de culoare închisă ale coloanelor reprezintă măsurile care au fost marcate și atribuite pilonului ca domeniu de politică principal, în timp ce părțile de culoare mai deschisă reprezintă măsurile marcate ca domeniu de politică secundar.

Bugetul pe termen lung al UE pentru perioada 2021-2027 și alte instrumente oferă un sprijin substanțial pentru tranziție. Astfel cum se indică în Planul de investiții din cadrul Pactului verde european⁴⁹, Uniunea urmărește să mobilizeze, prin intermediul bugetului UE și al instrumentelor asociate, cel puțin 1 000 de miliarde EUR în următorul deceniu pentru a sprijini investițiile durabile. Această sumă ia în considerare fondurile publice și private obținute prin mobilizarea garanției de la bugetul UE în cadrul programului InvestEU. Un procent de 30 % din bugetul pentru perioada 2021-2027 va fi alocat pentru tranziția verde, de exemplu prin intermediul politicii de coeziune și al politicii agricole comune, dar și prin intermediul unor programe specifice, cum ar fi programul LIFE, Mecanismul pentru o tranziție justă, Fondul pentru inovare și Fondul pentru modernizare. Programul InvestEU sprijină investițiile în infrastructuri, tehnologii și competențe digitale, în special prin componenta sa privind cercetarea, inovarea și digitalizarea. În plus, tranziția digitală va fi sprijinită prin intermediul unor fonduri diverse ale UE, în special prin intermediul politicii de coeziune, al programului Orizont Europa, al programului Europa digitală și al Mecanismului pentru interconectarea Europei.

5. CONCLUZII

Provocările globale cu care se confruntă Europa ne oferă ocazia de a ne reînnoi hotărârea și angajamentul față de transformarea economică și de a consolida cooperarea cu partenerii noștri internaționali. Transformarea economiei Uniunii are loc în contextul instabilității geopolitice și al provocărilor globale din ce în ce mai mari, cum ar fi pandemia de COVID-19, invadarea Ucrainei, criza climatică și creșterea prețurilor la energie. Aceste evoluții evidențiază necesitatea de a ne intensifica eforturile depuse pentru realizarea

⁴⁸ Cei șase piloni de politică sunt prevăzuți la articolul 3 din Regulamentul privind Mecanismul de redresare și reziliență.

⁴⁹ Comunicarea privind Planul de investiții al Pactului ecologic european, COM(2020) 21 final.

dublei tranziții verzi și digitale într-un mod favorabil incluziunii, precum și de a ne spori gradul de reziliență și de pregătire pentru situații de criză. Piața unică, ca principală sursă de reziliență a Uniunii, va avea un rol esențial pentru îndeplinirea acestor obiective și pentru absorbția posibilelor șocuri.

Există un consens puternic cu privire la obiectivele pe care dorim să le realizăm. Realizarea acestor obiective va necesita investiții și reforme în toate statele membre. Investițiile, care trebuie majorate substanțial, ar trebui să fie însoțite de reforme ambițioase pentru a genera beneficiile preconizate, atât din punct de vedere financiar, cât și din punctul de vedere al obiectivelor lor societale mai ample. Atât investițiile, cât și reformele sunt la fel de importante și trebuie să fie pe deplin aliniate și puternic coordonate la nivelul UE pentru a se consolida reciproc, pentru a evita divergențele între statele membre și pentru a consolida piața unică.

Autoritățile publice de la nivel european, național și regional ar trebui să se concentreze pe crearea unui mediu de afaceri favorabil investițiilor, pe consolidarea investițiilor private cu sprijin financiar specific și pe promovarea investițiilor publice, menținând în același timp soliditatea finanțelor publice. Întrucât cea mai mare parte a investițiilor va proveni din sectorul privat, este important să se creeze condițiile necesare pentru a canaliza în mod eficace fondurile private către activități economice care contribuie la decarbonizarea, digitalizarea și reziliența economiilor noastre. Investițiile publice și reformele contribuie în mod pozitiv la sustenabilitatea datoriei, în măsura în care acestea sunt de înaltă calitate și sprijină creșterea. Strategiile reușite de reducere a datoriei ar trebui să se axeze pe consolidarea fiscală, pe calitatea și structura finanțelor publice și pe promovarea creșterii economice. Revizuirea în curs a cadrului european de guvernanță economică reprezintă o oportunitate de a îmbunătăți eficacitatea normelor fiscal-bugetare ale UE și de a ne asigura că acestea joacă un rol adecvat în stimularea politicilor de investiții și de reformă ale statelor membre, în conformitate cu prioritățile noastre comune, protejând în același timp soliditatea finanțelor publice. În acest context, va fi important să se asigure coerența dintre supravegherea fiscală și coordonarea politicilor economice și să se alinieze politicile de investiții și de reformă din statele membre, precum și obiectivele naționale și cele ale UE.

Pentru a proteja prosperitatea și bunăstarea cetățenilor săi, UE trebuie să realizeze o tranziție echitabilă și favorabilă incluziunii către un viitor mai verde și mai digital, consolidând în același timp reziliența socioeconomică într-o lume instabilă. Acțiunile coordonate și complementare, inclusiv între politicile fiscale naționale și bugetul UE, vor avea un impact mai mare și vor stimula investițiile în domenii de importanță strategică și cu o componentă transfrontalieră puternică pentru a genera valoare adăugată europeană. Obiectivele ambițioase pe care le-am stabilit pot fi realizate numai printr-un efort susținut care să implice toți actorii de la nivel european, național și regional. Îndeplinirea obiectivelor noastre comune necesită o viziune pe termen lung și o abordare coordonată, care necesită o reflecție aprofundată pentru a identifica prioritățile concrete care sunt comune Uniunii și statelor sale membre, precum și la nivel mondial. Autoritățile publice de la nivelul UE și din statele membre trebuie să colaboreze în mod constant cu actorii de la nivel privat din toate sectoarele pentru a consolida sustenabilitatea competitivă.